

СПОДЕЛЕНОТО ЧЕТЕНЕ – ПРОУЧВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ РОДИТЕЛИ

Любомира Парижкова, Зорница Христова-Жолева

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Този доклад има за обект споделеното четене и представя резултати от проведено анкетно проучване сред родители на деца от 0- до 7-годишна възраст. Изследването има за цел да установи нагласите за споделено четене и доколко то е разпознато в българското общество като акт на любов и грижа към детето и неговото развитие. Нямаме претенции за представителност на изследването. Подробният анализ на отговорите успява да даде ясна картина и да се добие представа доколко съвременните родители осъзнават своята роля в изграждането на емоционално и ментално здрави деца.

Ключови думи: споделено четене, родител, дете, анкетно проучване.

Въведение

За насърчаване на четенето при подрастващите главна роля имат родителите, учителите и заобикалящата ги среда. От особено значение е обединяването на усилията им в посока изграждане на любов към книгата и четенето. Трайният интерес към четенето се изгражда с постоянство и с личния пример и подражание на родителите и учителите. Развиването на читателската компетентност у децата е ангажимент на всички – родители, библиотеки, детска градина, училище, неправителствени организации, медии, издателства, но и на обществото като цяло. Без книгата не бихме могли да се развиваме духовно, да се реализираме адекватно, да общуваме нормално. Книгата е изконна ценност на културата и трябва да се полагат усилия за възвръщане и осъзнаване на обществената значимост на четенето [1, 2]. Любовта и интересът към книгите са „заразни“ и бавно, но сигурно децата се привързват към тях като към приятели. Децата усвояват и социални умения чрез книгите, защото времето за четене е време за общуване. Четенето е чудесен начин за обогатяване на речника, като помага за изграждането на по-добри езикови умения и впоследствие – за постигането на по-добри академични резултати.

Четенето на книги и слушането на истории помага за създаването на трайни невронни връзки в мозъка. Ако стимулираме невронните връзки чрез четене, те стават устойчиви и това има положително влияние върху по-нататъшните способности за учене и четене с разбиране. Стимулирането на невронните връзки в ранна детска възраст е солидна основа за бъдещо развитие и успех във всяка област от живота. Приказките помагат за стабилна вегетативна нервна система, или т.нар. витално сетиво, за овладяването на сетивото на живота. Затова и споделеното четене е толкова важно за развитието на децата.

Методология на изследването

Докладът се базира на анализ на резултати от анкетно проучване Google формуляр в онлайн среда. Предвид промените в обществените нагласи този метод даде бърз и лесен достъп на голям брой заети и много активни родители на деца от 0- до 7-годишна възраст да изразят своята позиция по поставения проблем. Чрез анализ на формулираните въпроси по темата анкетата дава общ поглед върху промените, които настъпват в ценностите и миروгледа на съвременното общество. Едни положителни и обнадеждаващи резултати, в подкрепа на призива на доц. Любомира Парижкова¹ за актуализиране и промяна в политиките за стимулиране на четенето.

Изложение

Да бъдеш родител, е отговорност не само към физическото състояние на детето. Както храним тялото му, така трябва да се грижим и за неговата душа. В настоящото изследване се обръща особено внимание точно на тази специална връзка, която се изгражда между родител и дете по време на споделеното четене. Споделеното четене най-често се осъществява от родител (майка или баща) и малко дете, но може да се реализира и от по-големи братя и сестри, както и от други роднини. В основата му е споделената емоция, съпреживяването от двама души на един текст. Четенето чрез преживяване и игра е силно повлияващо детското мислене, затова родителите трябва да използват споделеното четене при формирането на своето дете. Освен четене, задаване на въпроси, търсене на различни отговори, споделеното четене е и ритуал, който успокоява детето, дава му сигурност и устойчивост във възприятията, създава му уют и емпатично отношение. Множество проучвания в международен план изследват ефектите от споделеното четене [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]. Авторите решават да проучат чрез дипломна работа какво е

отношението и каква е познаваемостта на този феномен в България. Анкетното проучване в този доклад е част от изследване по повод дипломна работа на тема „Споделеното четене. Възможности за развитие на четивна грамотност на деца от 0- до 7-годишна възраст“ на Зорница Христова-Жолева с ръководител доц. д-р Любомира Парижкова.

Демографска характеристика на респондентите

151 души са попълнили анкетата, като има въпроси, на които не всички от тях са дали отговори. От данните може да се заключи, че хората, запознати със споделеното четене и практикуващи го, са съсредоточени в големите градове – 75,5%, срещу 19,9% в малките населени места и 4,6% в селата. Възрастовите диапазони, открояващи се с най-голям процент, са три:

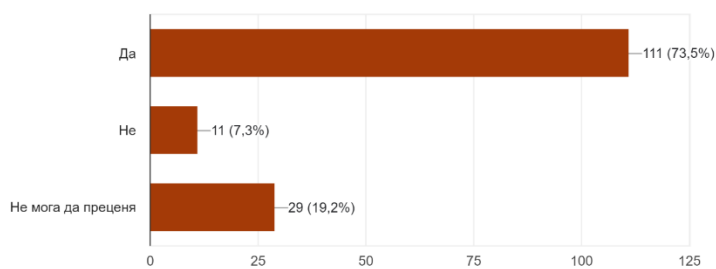
- 35 – 39 години – 31,8%;
- 30 – 34 години – 28,5%;
- 40 – 44 години – 25,2%.

По-голям процент от попълнителите анкетата са жени – 83,4%, и 15,9% са мъже.

Анализ на отговорите на респондентите

6. Определяте ли се като четящ човек?

151 отговора

Фиг. 1. Самооценка по отношение на четенето

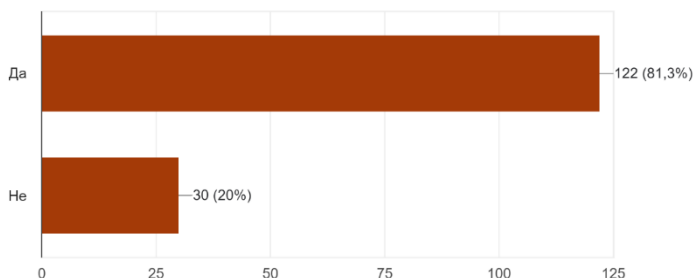
Обнадеждаващ е процентът на положителните отговори на въпроса „Определяте ли се като четящ човек?“ (фиг.1) – 73,5%.

Интересно е, че тези, които не могат да преценят (19,2%), са повече от отговорилите отрицателно – 7,3%.

Категоричност в познаването на изследвания феномен – споделеното четене – 81,3% (фиг. 2). В тези отговори може да се открие потенциал за работа с родителите и за разширяване на положителното им влияние върху формирането на деца, които четат и имат отношение към книгата.

7. Знаете ли какво е споделено четене?

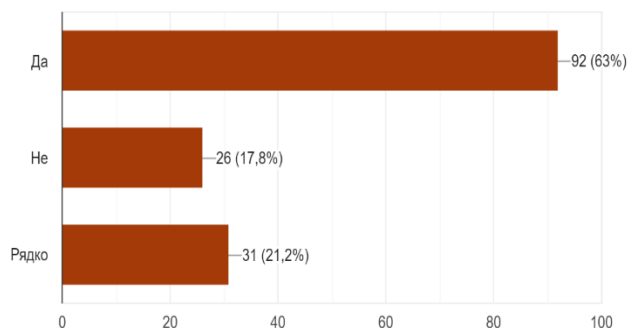
150 отговора

Фиг. 2. Познаване на феномена „споделено четене“

8. Практикувате ли споделено четене с Вашето дете?

146 отговора

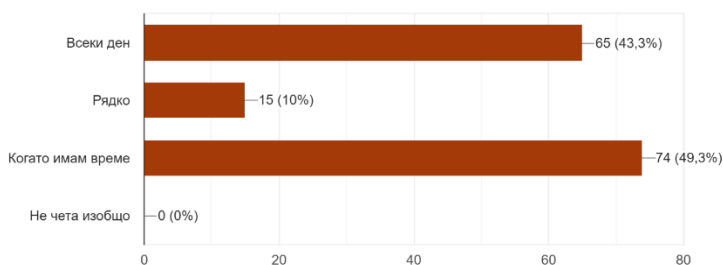

Фиг. 3. „Практикувате ли споделено четене с Вашето дете?“

Родителите, практикуващи споделено четене с децата си, са 63%, което е малко над половината – един наистина обнадеждаващ резултат. Тези, отговорили, че го правят рядко, са 21,1%, което е повече от тези с отрицателен отговор – 17%.

9. Колко често четете?

150 отговора

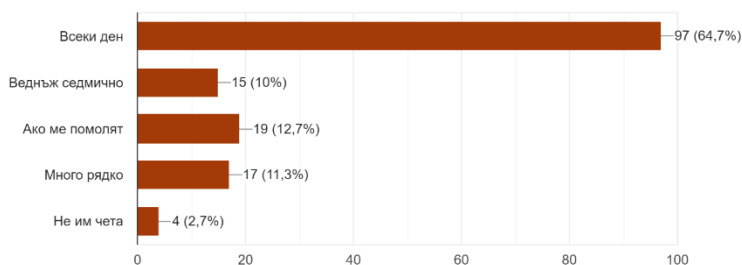

Фиг. 4. Честота на четене на самите респонденти

Този въпрос дава ясна представа за навиците и обществените нагласи. Голям е процентът на положителните отговори – 43,3%, но тези в категорията „Когато имам време“ доминират – 49,3%. Трябва да се отбележи, че няма такива, които не четат. От резултатите от този въпрос може да обобщим, че сред респондентите има голям брой четящи и липса на нечетящи.

10. Колко често четете на детето/ децата си?

150 отговора

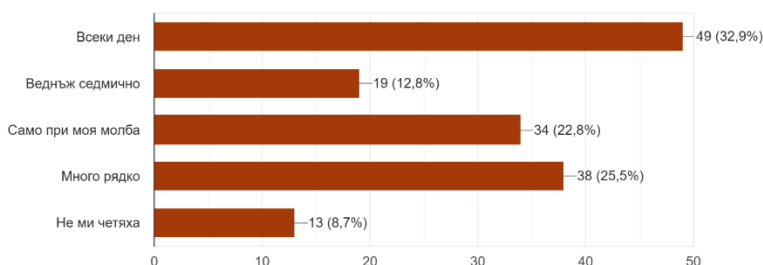
Фиг. 5. Честота на споделеното четене

Ясно се откроява тенденцията за ежедневно споделено четене – 64,7%, следвана от отзивчивостта и готовността на родителя да осигури тази потребност на детето си при негова молба – 12,7%.

Незначителен е процентът на тези, които не четат на децата си – 2,7%, но не следва да подценяваме този факт, защото всички деца имат нужда да изградят и усетят тази връзка с родителя си посредством детската книга.

11. Колко често четяха на Вас като дете?

149 отговора

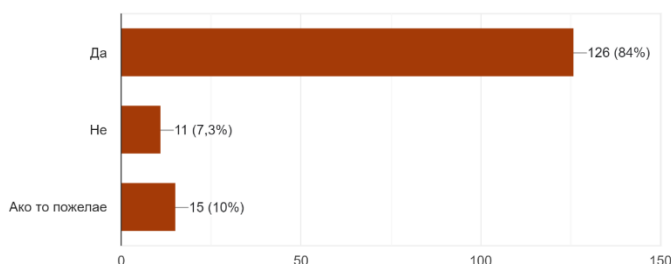

Фиг. 6. Традиции на споделено четене в семейството на респондентите

Процентите са доста разнопосочни. Може да видим разликата в нагласите на едно отминало поколение с различен мироглед и начин на живот. Все пак разликите в положителните отговори не са толкова драстични, но забелязваме покачване на нечетящите – 8,7%.

12. Купувате ли книги заедно с детето си?

150 отговора

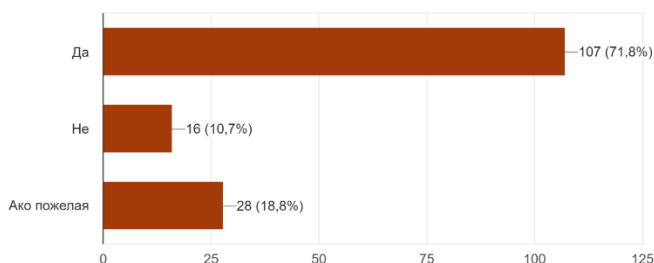

Фиг. 7. Покупка на книги

Търсенето на детска литература и закупуването ѝ съобразно с желанията на детето и неговата възраст са фактори от голямо значение за успешното практикуване на споделеното четене. В подкрепа на тези твърдения 84% са дали положителни отговори.

13. Купувах ли Ви книжки като дете?

149 отговора

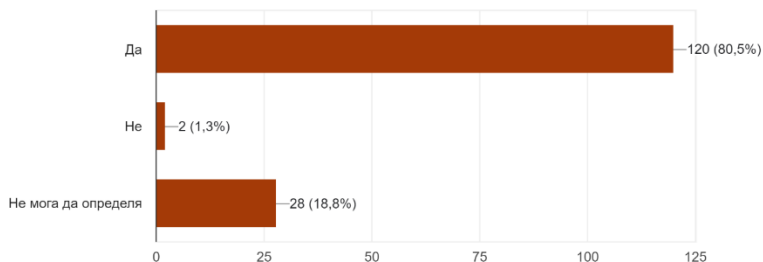

Фиг. 8. „Купувах ли Ви книжки като дете?“

Примерът на нашите родители ясно се откроява чрез този въпрос: 71,8% „Да“ – това са посетите семенца, същите, които съвременните родители на свой ред полагат и отглеждат грижовно у своите деца.

14. Четенето прави ли Ви по-близки с Вашето дете?

149 отговора

Фиг. 9. „Четенето прави ли Ви по-близки с Вашето дете?“

Резултати, израз на душевната връзка между родител и дете, създадена по време на споделеното четене, отчитат 80,5% от респондентите. Това са осъзнати родители, открили ползите от

този акт на любов към детето и неговия вътрешен свят, реализиращ се чрез споделеното четене.

Изводи/Дискусия

Постигнатите резултати, интересът и активността по време на провеждането на проучването бяха изключително добри предвид краткото време, за което то се проведе. На основание получените резултати от анкетното проучване ясно може да се види положителната промяна в обществените нагласи към подобни практики. Наблюдава се повишаване на осъзнатостта в семейството, на отговорността към децата, както и на родителския капацитет. Респондентите съзнават своята роля за изграждането на емоционално и ментално интелигентни личности.

Заключение

Книгата прави общуването и сближаването на човек с човека по-лесни и достъпни. Четенето на приказки вечер, преди лягане, изгражда емоционална връзка със следващите поколения. Повече от прекрасно е, че родителите осъзнават този процес, което личи в дадените от тях отговори. Цялата енергия, закодирана в книгите, се предава от родител към дете и помага в изграждането на личността. Споделеното четене се оказва нещо като „машина на времето“, предава и съхранява информация за следващите поколения. Малки семенца, грижливо положени от едно поколение, дават своя плод в следващите, като се разрастват, а корените им стават все по-дълбоки и устойчиви на времето и настъпващите промени.

В заключение може да се открие положителната промяна: българските родители са отговорни и са готови да се развиват и да инвестират време в изграждането на емоционална връзка със своите деца чрез четенето. Те съзнават и своята отговорност като даващи пример на своите деца.

Благодарности: Авторите изказват благодарност на проект „Изследване на нагласите към терапевтичния потенциал на четенето в нетипични ситуации за индивида“ с Договор № КП-06-Н45/2 от 30.11.2020 г., финансиран от Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката с ръководител гл. ас. д-р Събина Кирилова Ефимова-Илиева.

Бележки

¹ **Интервю** с доц. Любомира Парижкова: Има нужда от актуална стратегия за стимулиране на четенето. – В: *Култура* (bnr.bg).

References/Литература

1. **Parijkova, L.** The Book – Our More Sensual Present. – In: *International Journal of the Book*, 2012 Vol. 10, № 4, 2013, pp. 19 – 27. ISSN 1447-9516.
2. **Parijkova, L.** Knigata – nasheto po-smisleno nastoyashte. Sofia, 2014, 256 s.
[**Парижкова, Л.** Книгата – нашето по-смислено настояще. София, 2014, 256 с.]
3. **Adams, Marilyn.** 1990. Beginning to Read: Thinking and Learning about Print. Cambridge: MIT Press.
4. **Lianto, B., M. Dachyar, T. P. Soemardi.** Continuous Innovation: A Literature Review and Future Perspective International. – In: *Journal on Advanced Science Engineering Information Technology*, Vol. 8(3), 2018, pp. 771 – 779.
5. **Vojkovic, G.** Will the GDPR slow down development of Smart Cities? – In: *Proceedings of 41st International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO 2018)*, Opatija, Croatia, 2018, pp. 1495 – 1497.
6. **Zivan, Michal, Tzipi Horowitz-Kraus.** Parent–Child Joint Reading Is Related to an Increased Fixation Time on Print during Storytelling among Preschool Children. – In: *Brain and Cognition*, 2020, 143:105596. <https://doi.org/10.1016/j.bandc.2020.105596>.
7. **Strouse, Gabrielle, Patricia Ganea.** 2017. A Print Book Preference: Caregivers Report Higher Child Enjoyment and More Adult-Child Interactions When Reading Print Than Electronic Books. – In: *International Journal of Child-Computer Interaction*, 2017, 12, pp. 8 – 15. <https://doi.org/10.1016/j.ijcci.2017.02.001>.
8. **Sobczak, Sławomir.** The Importance of Parent Reading of Various Literary Texts in Developing Children’s Emotional and Social School Readiness. Paper presented at the 10th International Conference of Education, Research and Innovation (ICERI2017 Proceedings). Seville, Spain, November 16 – 18, 2017, pp. 4041 – 4048. <https://doi.org/10.21125/iceri.2017>.
9. **Nell, Victor.** 1988. The Psychology of Reading for Pleasure: Needs and Gratifications. – In: *Reading Research Quarterly*, 1988, 23(1), pp. 6 – 50. <https://doi.org/10.2307/747903>.
10. **Chiong, Cynthia, Jinny Ree, Lori Takeuchi, Ingrid Erickson.** Print Books vs. EBooks: Comparing Parent-Child Co-Reading on Print, Basic, and Enhanced E-Book Platforms. New York: Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop, 2012.
http://www.joanganzcooneycenter.org/wpcontent/uploads/2012/07/jgcc_ebooks_quickreport.pdf.

За авторите

Любомира Парижкова е доцент в катедра „Библиотечни науки“, УниБИТ. Доктор е по наукознание и магистър по философия. Научните ѝ интереси са в областта на история на книгата, четенето, философия на книгата, дигитална грамотност и управление на знания. Доц. Парижкова е режисьор и съсценарист на документалния филм портрет „Живот, посветен на книгата и на духовността българска“. Ръководител на организационния комитет на конференцията, посветена на Деня на народните будители, от 2019 г., както и съставител на сборника от конференцията.

За контакт с автора: l.parizhkova@unibit.bg

Зорница Христова-Жолева е бакалавър в Университета по библиотекознание и информационни технологии, специалност „Библиотечен и информационен мениджмънт“. Успешно защитава своята дипломна работа през 2023 г.

За контакт с автора: zornitsazholeve@gmail.com

SHARED READING – STUDY OF BULGARIAN PARENTS

Lubomira Parijkova, Zornitsa Hristova- Zholeva

University of Library Studies and Information Technologies

Abstract: This paper focuses on shared reading and presents the results of a survey conducted among parents of children from 0 to 7 years of age. The research aims to establish attitudes towards shared reading and to what extent it is recognized in Bulgarian society as an act of love and care for the child and its development. We make no claims to the representativeness of the survey. The detailed analysis of the answers manages to give a clear picture and to get an idea of how much modern parents are aware of their role in building emotionally and mentally healthy children.

Keywords: shared reading, parent, child, survey.

About the Authors

Lubomira Parijkova, PhD is an Assoc. Prof. at Library sciences Department at ULSIT. She is a PhD in Science studies and has a Master's degree of Philosophy. Her field of interests are: book history, reading, and philosophy of the book, digital literacy and knowledge management. She is a director and co-screenwriter of the documentary film "A life dedicated to the book and to Bulgarian Spirituality." Manager of the conference organizing committee since 2019, as well as the compiler of the proceedings.

To contact the Author: l.parizhkova@unibit.bg

Zornitsa Hristova-Zholeva is a bachelor of the University of Library Studies and Information Technologies. She successfully defended her thesis in 2023 in Library Studies Department.

To contact the Author: zornitsazholeve@gmail.com